O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVASIYALAR VAZIRLIGI

MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI
O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"
O'zMU rektori
I.Madjidov

2023 yil "___" ___________

ADABIYOTSHUNOSLIK

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	100 000 – San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi:	230 000 – Tillar
Ta'lim yo'nalishi:	60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish (roman german tillari bo'yicha)

<table>
<tr><td colspan="2">Fan/modul kodi
ADSHK1204</td><td colspan="2">O'quv yili
2023-2024</td><td>Semestr
2</td><td colspan="2">ECTS – Kreditlar
4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fan/modul turi
Majburiy</td><td colspan="3">Ta'lim tili
o'zbek, rus</td><td colspan="2">Haftadagi dars soatlari
4</td></tr>
<tr><td rowspan="3">1.</td><td colspan="2" rowspan="2">Fanning nomi</td><td colspan="2">Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)</td><td rowspan="2">Mustaqil ta’lim (soat)</td><td rowspan="2">Jami yuklama</td></tr>
<tr><td>Ma’ruza</td><td>Seminar</td></tr>
<tr><td colspan="2">Adabiyotshunoslik</td><td>30</td><td>30</td><td>60</td><td>120</td></tr>
</table>

2.

I. Fanning mazmuni

Fanni o‘qitishdan maqsad - talabalar “Adabiyotshunoslikka kirish” fani bo‘yicha adabiyotning mohiyati, xususiyatlari, taraqqiyoti yo‘llari, adabiy asar va adabiy hodisalar haqida bilim berish va adabiy tahlil ko‘nikmalarini hosil qilish.

Fanning vazifasi - nazariy bilimlar, amaliy ko‘nikmalar, global darajadagi adabiy hodisa va jarayonlarga tushunish, to‘g‘ri talqin qilish hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish, adabiy-nazariy qonuniyatlar va konsepsiyalarni mazmun-mohiyatini bilish, ularni adabiy tahlil jarayonida to‘g‘ri qo‘llashni o‘rgatish.

II. Asosiy qism (amaliy mashg'ulotlar)
II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. “Adabiyotshunoslikka kirish” fanining predmeti va vazifalari. Adabiyot so‘z san’ati va badiiylik mezonlari. Adabiyotshunoslik termini talqini. Adabiyotshunoslik fan sifatida: obyekti va predmeti, maqsad va vazifalari. Adabiyotshunoslikning asosiy va yordamchi tarmoqlari. San’at turlari. Adabiyot san’at turlaridan biri sifatida. So‘z adabiyotning asosiy quroli sifatida. Adabiyotni estetika bilan bog‘liqligi. Badiiylik va uning mezonlari.

2-mavzu. Badiiy obraz

Obraz va badiiy obraz tushunchalari talqini va uning ma’no qamrovi. Badiiy obraz haqida G‘arb va Sharq mumtoz adabiyotidagi qarashlar. Badiiy obraz adabiy oqimlar kesimida. Badiiy obraz va hozirgi adabiy jarayon. Badiiy asarda obraz o‘rni va uning tahlil yo‘llari.

3-mavzu. Badiiy asar tarkibi. Mazmun va shakl birligi. Mazmun komponentlari (mavzu, g‘oya, muammo, badiiy niyat, konsepsiya va tendensiya)

Badiiy asarda mazmun va shakl kategoriyalari. Badiiy mazmun tushunchasi talqini va uning taraqqiyoti- Badiiy shakl termini va uning rivoji.

Badiiy mazmun va shakl yaxlit birlik sifatida. Badiiy asarda mavzu, g'oya va muammo mazmuning tarkibiy komponentlari sifatida. Badiiy niyat va tendensiya mazmun shakllantiruvchi omillar sifatida. Badiiy asarda mazmun komponentlarini tahlil yo'llari.

4-mavzu. Shakl komponentlari (syujet va konflikt). Kompozitsiya va badiiy unsurlar

Badiiy asarda shakl komponentlari. Syujet badiiy shaklning asoslaridan biri. Syujet va fabula. Konflikt syujetni asosi sifatida. Syujet va syujetdan tashqari elementlar. Syujetni tahlil qilish yo'llari. Kompozitsiya tushunchasi talqini. Kompoziya adabiy yo'nalishlar kesimidagi talqini. Kompozitsiya va uning elementlari. Kompozitsion unsurlar adabiy tahlil jarayonida.

5-mavzu. Badiiy nutq

Badiiy nutq tushunchasi talqini. Badiiy nutq birliklari. Badiiy asar tili va badiiy nutq munosabati. Poetik leksika va poetik ko'chimlar, tashbih, ihom, istiora. Sharq va g'arb tasviriy-ifodaviy til vositalari. Tahlil jarayonida nutq birliklarini ahamiyati.

6-mavzu. Adabiy tur va janrlar adabiy yo'nalish va oqimlar kesishmasida. Epos va epik janrlar

Adabiyotshunoslikda rod va vid/tur istiloxlari. G'arb va Sharq adabiyotshunosligida epos tushunchasi va uning ma'no qamrovi. Adabiyotshunoslikda nazm va nasr. Adabiy turlarni janr jihatidan tasnifi. Janrning asosiy belgilari. Adabiy tahlil jarayonida janr o'rni. Adabiyotda epos tushunchasi. G'arb va Sharq adabiyotshunosligida eposning nasriy va nazmiy, yirik, o'rta va kichik shakllari. Epopeya va roman epik janrlarning yirik shakli sifatida. Qissa epik janrning o'rta shakli. Hikoya va novella epik janrning kichik shakli. Epik janrdagi asarlarning o'ziga xos tahlil xususiyatlari.

7-mavzu. Lirik va liroepik janrlar adabiy yo'nalish va oqimlar kesishmasida. Dramatik janrlar adabiy yunalish va okimlar kesishmasida

Adabiyotshunoslikda lirika tushunchasi. Lirika shakllari. G'arb va sharq lirik janrlari (oda, ellegiya, romans, gimn, doston, ballada, masal).
Adabiyotshunosligda drama va dramaturgiya tushunchasi. G'arb va sharq adabiy jarayonida dramatik janrlar. Fojea, drama va komediya janrlari. Zamonaviy drama turlari. Dramatik asarlarning adabiy tahlil yo'llari.

III. Seminar mashg'ulotlari buyicha ko'rsatma va tavsiyalar

Seminar mashg'ulotlari uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:
1-mavzu. "Adabiyotshunoslikka kirish" fanining predmeti va vazifalari. Adabiyot so'z san'ati va badiiylik mezonlari.
2-mavzu. Badiiy obraz.

	3-mavzu. Badiiy asar tarkibi. Mazmun va shakl birligi. Mazmun komponentlari (mavzu, g'oya, muammo, badiiy niyat, konsepsiya va tendensiya). 4-mavzu. Shakl komponentlari (syujet va konflikt). Kompozitsiya va badiiy unsurlar. 5-mavzu. Badiiy nutq. 6-mavzu. Adabiy tur va janrlar adabiy yo'nalish va oqimlar kesishmasida. Epos va epik janrlar. 7-mavzu. Lirik va liroepik janrlar adabiy yo'nalish va oqimlar kesishmasida. 8-mavzu. Dramatik janrlar adabiy yunalish va okimlar kesishmasida. Seminar mashg'ulotlari zamonaviy multimedia vositalari bilan jihozlangan auditoriyada o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq. **IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar** Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular: 1. Jaxon adabiyotshunosligi namoyondalari ilmiy konsepsiyalari 2. Mumtoz adabiyotshunoslik vakillari qarashlarining o'ziga xos jihatlari 3. Sharq adabiy jarayonining o'ziga xos jihatlari 4. Jahon adabiy jarayoni va uning evolyutsiyasi 5. G'arb adabiyotshunosligining rivojlanish tamoyillari Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.
3.	**V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** Fanni uzlashtirish natijasida talaba: • adabiyotshunoslik adabiy jarayon kesishmasi miqyosida rivojlanishi, uning asosiy tushuncha va terminlari, tarmoqlari, rivojlanish omillari, nazariy-amaliy rivojlanish nazariyalari haqida tasavvur va bilimga ega bo'lishi, • G'arb va Sharkda adabiyotshunoslik fanining rivojlanish nazariyalari asoslarini, qonuniyat va tizimlarini, tamoyillari, omillari, adabiy jarayonlarning xususiyatlarini bilish va ulardan foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lishi; • talaba jahon adabiyotshunoslikning global rivojlanish jarayonlari miqyosida badiiy asarlarni tahlil qilish usullarini qo'llash, muammolarni yechimlari bo'yicha qabul qilish malakasiga ega bo'lishi kerak.
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • ma'ruzalar;

	• interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	**VII. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid amaliy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish vajoriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.
6.	**Asosiy adabiyotlar** **Nemis tili** 1. Karimov Sh. Nemis adabiyoti tarixi. Toshkent: Mumtoz so'z, 2010. 2. Weimar K. Reallexikon der deutschen Literaturwissenschaft. Berlin New York 2007. 3. Kuhlmann W. Killy Literaturlexikon Autoren und Werke des deutschsprachigen Kulturraumes. 2., vollständig überarbeitete Auflage, 2012 4. Becker Sabine und andere. Literaturwissenschaft. Eine Einführung. Stuttgard, 2021 5. Spörl Uwe. Basislexikon Literaturwissenschaft. Ferdinand Schöningh Verlag, Paderborn, 2004 **Fransuz tili** **1.** Иглтон Т. Теория литературы. Введение. М.: Территория будущего, 2010. **2.** Каллер, Джонатан. Теория литературы. М.: Астрель, 2006 **3.** Куронов Д. Адабиёт назарияси асослари. Т. 2019. **4.** Цурганова Е.А., Махова А.Е. Европейская поэтика. М.: ИНТРАДА, 2010 Крупчанов Л.И. Введение в литературоведение.3-е переизд. М.: Юрайт, 2015 **6.** Есин Б. Принципы и приемы анализа художественного текста. - М.,2001. **7.** Введение в литературоведение: учеб. для студ. учрежд. высш. проф. образования/ Л.В. Чернец, В.Е. Хализев, А. Я Эсалнек и др. - М.: Издательский центр «Академия», 2011

8. Введение в литературоведение: учеб. пособие/ В.В. Прозоров. Е.Г. Елина. - М.: Флинта : Наука, 2012.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevral`dagi PF-4947-sonli "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida" Farmoni.//lex.uz https://www.lex.uz/acts/3107036 [27.08.2020]
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 8 oktyabr`dagi PF-5847-sonli "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha revojlatnitish kontseptsiyasini tasdiqlash to'g'risida" Farmoni.//lex.uz https://lex.uz/ru/docs/4545884 [27.08.2020]
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 17 iyun`dagi PQ-4358-sonli "2019 - 2023 yillarda mirzo ulug'bek nomidagi o'zbekiston milliy universitetida talab yuqori bo'lgan malakali kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish va ilmiy salohiyatni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida" qarori.//lex.uz https://lex.uz/docs/4380624 [27.08.2020]

Nemis tili

1. Goethe J.W. Zakovat durdonalari. Toshkent, 2011.
2. Nurmatov U. F.Shiller O'zbekistonda. Namangan, 2003.

Fransuz tili

1. Лейдерман Н.Л., Барковская Н.В. Теория литературы: вводный курс. Учебно-методическое пособие. - Екатеринбург, 2001.
2. Улугов А. Адабиётшунослик назарияси. Т., 2018

Axborot manbalari

Nemis tili

http://de.wikipedia.org/wiki/Realismus

http://www.cdrnet.net/kb/data/DE_Epochen.asp

http://www.literaturwelt.com/epochen.htm

http://www.pinselpark.org/geschichte/spezif/literaturg/epochen/1794_romantik.ml

http://www.pinselpark.org/geschichte/spezif/literaturg/epochen/1786_klassik.html

http://www.pinselpark.org/geschichte/spezif/literaturg/epochen/1815_biederm.htl

	http://www.pinselpark.org/geschichte/spezif/literaturg/epochen/1880_naturalismus.html http://www.pinselpark.org/geschichte/spezif/literaturg/epochen/1945_nachkriegml http://www.sewanee.edu/german/Literatur/bieder.html http://www.sewanee.edu/german/Literatur/klassik.html http://www.sewanee.edu/german/Literatur/nachww2.html http://www.sewanee.edu/german/Literatur/natural.html http://www.sewanee.edu/german/Literatur/romantik.html http://www.xlibris.de/Autoren/Klassiker/Literaturepochen.htm **Fransuz tili** www.granddictionnaire.com www.francophonnnie.hacherre-livre.com www.portail.lettres.net www.citationsdumonde.com www.francais-affaires.com
7.	O'quv dasturi Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti Kengashining 2023 yil "25" avgust dagi 1 –son bayonnomasi bilan tasdiqlangan.
8.	**Fan/modul uchun ma'sullar:** Sh.S. Imyaminova – O'zMU, "Nemis filologiya" kafedrasi mudiri, f.f.n., professor D.I. Djafarova - O'zMU , "Fransuz filologiyasi" kafedrasi mudiri, f.f.n.
9.	**Taqrizchilar:** J.A.Yakubov- O'DJTU, "Fransuz tili nazariyasi va amaliyoti" kafedrasi professori, filologiya fanlari doktori (turdosh OTM) A.E.Mamatov- O'zMU, "Fransuz filologiyasi" kafedrasi professori, filologiya fanlari doktori